

החברה ערבית- בדואית; תהליכי שינוי ואתגרים כלכליים

עו"ד/רו"ח עותמאן אלשייך

קורס בחירה, סמסטר ב 2019-2020, יום ג, שעות 08-10

שעת הקבלה בתיאום מראש עם המרצה

הקורס – תיאור ומטרות

קורס זה יספק רקע תיאורטי ופרקטי על האתגרים וההיבטים הכלכליים של החברה הבדואית בנגב, מנקודת מבט ריאלית. הקורס יכלול סקירה של מאפיינים תרבותיים, חברתיים, פוליטיים ותהליכי שינוי של החברה הבדואית, ברמת האינדיבידואל, בתא המשפחתי, בתחום החברתי, החינוכי והפוליטי. לאחר מכן, נעסוק במאפיינים והאתגרים הכלכליים של החברה הבדואית. בחלק זה נעסוק בין היתר, בהשתתפות בשוק התעסוקה, תעסוקת נשים, הקשר בין השכלה לרמת הכנסה, מדיניות ממשלתית, החלטה מס' 2397, השפעת מערכת החינוך והקשר של הבדואים לתעשייה עתירת הידע (הייטק), והכל בבחינה וביחס למאפיינים התרבותיים של החברה הבדואית והמורכבות אשר נובעת מזה. כמו כן, הסטודנטים ייחשפו למומחים ובעלי תפקידי מפתח בחברה הערבית-בדואית ויוצגו בפניהם דילמות, סוגיות, הבנות שנצברו מניסיונם של אותם דמויות. במהלך הקורס הסטודנטים נדרשים לבחון את האתגרים הכלכליים והתרבותיים אשר הוצגו במהלך הקורס ביחס לאוכלוסיות אחרות תוך התייחסות לנקודות השוני והזהות במאפיינים לחברה הבדואית.

מטלות הקורס

- נוכחות והשתתפות פעילה - 10%
- תרגיל להגשה - 20%
- עבודה מסכמת - 70% (ניתן להכין אותה בזוגות, אך תכלול פרקים שיכתבו על ידי כל סטודנט לחוד)

סטודנטים שמעוניינים להציג את תרגיל ההגשה שערכו בפני הכיתה באמצעות מצגת יקבלו 5 נקודות בonus.

- הנוכחות בקורס היא חובה.

תכנית הקורס:

*חומרי הקריאה הרלוונטיים לשיעורים יעלו שבועיים לפי כל שיעור לאתר הקורס, ייתכנו שינויים בסדר השיעורים בשל אילוצים של המרצים האורחים.

1. הקדמה, תיאור של הקורס ונתוני רקע על החברה הערבית-בדואית

קריאת חובה

RHA Center for Bedouin Studies and Development. (2010). Statistical Yearbook of the Bedouins in the Negev.

קריאת רשות

Lustick, I. S. (2001). Control and the stability of Jewish–Arab relations in Israel. In Chirot, D., & Seligman, M. E. P. (Eds.). Ethnopolitical warfare: Causes, consequences, and possible solutions (pp. 215-233). American Psychological Association: Washington, DC.

Shmueli, D. & Khamaisi, R. (2011). Bedouin Communities in the Negev: Models for Planning the Unplanned. Journal of the American Planning Association, 77 (2), 109-125.

2. תהליכי השינוי בחברה הבדואית

קריאת חובה

• אבינועם, מאיר. 1999. המתח בין בדווי הנגב למדינה, מדיניות ומציאות. ירושלים: מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות.

קריאת רשות

• מונק, מ'. 2005. העצמת נשים בדואיות בנגב. המוסד לביטוח לאומי האגף לפתוח שירותים, מינהל המחקר והתכנון. ירושלים.

Mental Health Issues among Arab Palestinian Women in Israel. Sara Abu-Kaf, Ph.D., 2019.

3. מערכת החינוך והקשר בין השכלה לרמת ההכנסה

קריאת חובה

- תמונת החינוך בקרב החברה הבדואית בנגב על פי ממצאים בחתך ארצי. מרכז תמר (2017).
- פריש, ר. התשוואה להשכלה – הקשר הסיבתי בין ההשכלה לשכר. ירושלים: בנק ישראל, מחלקת המחקר (2007).

קריאת רשות :

- אבו-סעד, א. (2013). (תמורות חברתיות-פוליטיות והתפתחותה של מערכת החינוך הפורמאלית בקרב בדוים בנגב : דילמות ואתגרים).
- אבו עסבה, ח., פרסקו, ב., אבו נסרה, מ. (נשירת תלמידים בחינוך הערבי, הבדווי והדרוזי) 2013.

4. ההשתתפות בתעסוקה, יזמות עסקית ותעסוקת נשים כמינוף כלכלי

קריאת חובה

- אבינועם, מאיר. 2006. כלכלה וקרקע בקרב בדווי הנגב : תהליכים חדשים, תובנות חדשות. באר שבע : מרכז הנגב לפיתוח אזורי, אוניברסיטת בן – גוריון בנגב (עמ' 13-44).

קריאת רשות

- חסן-דאהן, ס. 2012. בדואים לעסקים – קידום ופיתוח של יזמות עסקית במגזר הבדואי בנגב. דמ-12-624.

5. מדיניות ממשלתית והחלטה מס' 2397

קריאת חובה

- משרד ראש הממשלה - תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017-2021 -מספר החלטה 2397.
- סופר-פורמן, ח., אייל, י., חסן-דאהר, ס., ופרנקל, מ. 2016. (התכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבדואית בדרום. מאירס-גיוינט-ברוקדייל).

קריאת רשות :

- התוכנית לפיתוח כלכלי-חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017–2021.

6. מה לבדואים ולהייטק (יכלול הרצאה בפארק ההייטק של גב-ים)

קריאת חובה

- התפתחות ההשכלה בישראל ותרומתה לצמיחה ארוכת טווח. חטיבת המחקר, בנק ישראל. 2016

- 7. הרצאת אורח מס' 1- שלטון מקומי והסדרת היישובים - על הרשויות המקומיות הבדואיות והקשר של הרשויות לאזרחים (חומרי קריאה דרושים יעודכנו על-ידי המרצה האורח).

8. הרצאת אורח מס' 2- מערכת הבריאות ומאפיינים ייחודיים של האוכלוסייה- חומרי קריאה דרושים יעודכנו על-ידי המרצה האורח).

9. הרצאת אורח מס' 3- על השירותים הקהילתיים בחברה הבדואית ועולם המגזר השלישי (חומרי קריאה דרושים יעודכנו על-ידי המרצה האורח).

10. הרצאת אורח מס' 4- סוגיית הקרקעות והתכנון בישובים הערבים-בדואים (חומרי קריאה דרושים יעודכנו על-ידי המרצה האורח).

11. מצגות של סטודנטים חלק א' (אלו שיבחרו להציג ולקבל את 5 נקודות הבונוס- תועלה לאתר מצגת הנחיות לפרזנטציה).

12. מצגות של סטודנטים חלק ב'.

13. סיכום של הקורס ופידבק מהסטודנטים אודות המבנה והתוכן.